

CULTUURWIJZER

Sopraan Elise Caluwaerts

Al zingend de nacht in

Elise Caluwaerts wilde aanvankelijk geneeskunde studeren en haar zus zou muziekconservatorium volgen. Uiteindelijk werden de rollen netjes omgekeerd en bouwde Elise als sopraan een mooie internationale zangcarrière uit. De komende maanden kunnen we haar in eigen land vooral aan het werk zien met het programma van haar cd 'Nightfall', helemaal aan het lied gewijd.

Onder invloed van de *Hymnen an die Nacht* van de Duitse dichter Novalis werden nacht en duisternis vanaf het begin van de 19de eeuw stevast geassocieerd met mysterie, met het irrationele en de verbeelding. Duisternis, een donkere avond, de nacht en het bleke maanlicht werden verbonden met het rijk van de dood, de droom en met alles wat het daglicht niet kon verdragen. Het leverde schitterende gedichten, verhalen en zelfs de gothic novel op.

Nachtgedichten

Die mysterieuze en fantasierijke schrijfsels waren op hun beurt weer een kolfje naar de hand van componisten. In West-Europa ontstonden tijdens de hele 19de en vroege 20ste eeuw tientallen liederen die op deze nachtgedichten gebaseerd waren. Sopraan Elise Caluwaerts en pianist Kim Van den Brempt doken voor hun cd en de daaraan gekoppelde concerten in dat rijke repertoire en ze kwamen uit bij muziek van Richard Strauss, Claude Debussy, Alban Berg en Hanns Eisler.

"De avondschemering en alles wat er gebeurt tijdens de nacht, het spreekt nog steeds tot de verbeelding", zegt Elise Caluwaerts. "Kim en ik hebben de afgelopen tien jaar een ruim liedrepertoire gebracht waaruit we een keuze hebben gemaakt. Richard Strauss die 150

jaar geleden geboren werd, heeft schitterende liederen gecomponeerd en hij mocht niet in het programma ontbreken. Het romantische liedrepertoire is en blijft het summum. Alban Bergs *Sieben frühe Lieder* liggen in het verlengde daarvan. Eislers *Hollywood Elegien* op teksten van Bertolt Brecht zijn in dit geheel de bindende factor want ze refereren aan muziek uit zowat de hele muziekgeschiedenis."

Wie Strauss-liederen zingt ontkomt niet aan de confrontatie met de artistieke erfenis van gerenommeerde zangers die hun reputatie via dit liedrepertoire opbouwden. Hoe gaat Elise Caluwaerts daar mee om? "Het is een prachtige en lange traditie die uiteraard verwachtingen creëert op het vlak van de interpretatie", zegt de sopraan. "De grote vertolkers leren je dat het er vooral om gaat om de poëzie zo goed mogelijk te brengen. Je leert bovendien ook hoe te fraseren, waar je accenten kan leggen, waar je meer open kan komen of net iets meer in moet houden. Ik hou in het bijzonder van twee stemmen uit het verleden die toch heel verschillend zijn. Enerzijds is er de fascinatie voor het lichte, het lyrische en het gemak waarmee Elisabeth Schwarzkopf Strauss zingt en anderzijds ook voor de kracht en de energie van Jessye Norman. Uiteraard stak ik ook heel wat op van zangpe-

▲ "Professioneel zingen is als topsport".

dagen tijdens mijn opleiding zoals Lucienne Van Deyck en van Franco Farina, die mijn huidige coach is."

Levende componisten

Elise Caluwaerts zong als soliste onder meer onder leiding van Philippe Herreweghe of Jordi Savall, maar ze creëert deze maand evenzeer nieuwe muziek van Wim Hendrickx of Filip Rathé. Een brede waaier aan stijlen en genres passeerden al de revue. "Ik ben in heel wat muziek geïnteresseerd, maar dat sluit niet uit dat ik me ook graag in dingen wil verdiepen", legt ze uit. "Het mooie aan de oude muziek is bijvoorbeeld de intellectuele traditie, de oude traktaten en de handschriften. Uiteindelijk kies je muziek altijd in functie van de mogelijkheden en de kleur van je stem, maar ook je persoonlijke smaak speelt een rol. Vraag is altijd welke muzikale taal je goed aanvoelt. Dat geldt ook voor de muziek van eigentijdse componisten die je wil vertolken."

"Mijn fascinatie voor nieuwe muziek is ontstaan toen ik een vocalise van toenmalig medestudent Jelle Tassyns uitvoerde omdat iemand anders het stuk niet zo zag zitten", gaat

ze verder. "Ik vond dat fantastisch om te zingen en daarna werd ik steeds vaker gevraagd om hedendaagse muziek te vertolken. Het is tof om je in te leven in de muziektaal en de wereld van een levende componist."

Voor het festival Transit in Leuven brengt Elise Caluwaerts op 24 oktober nieuw werk van Filip Rathé. "Ook al is het stuk nog niet helemaal klaar, ik kwam al te weten waarom hij die tekst heeft gekozen en waarom hij bepaalde keuzes heeft gemaakt", vertelt Elise Caluwaerts. "Het werk *Feuillage du Coeur* dat ik ook in Leuven breng, schreef Serge Verstockt midden de jaren 1990 voor Rolande Van der Paal. Het is ontstaan na een improvisatiesessie met die zangeres, maar de componist heeft alles heel nauwkeurig gnotteerd. Het is een schitterend en aangrijpend werk op een tekst van Maurice Maeterlinck dat ongeveer 20 minuten duurt. De zangstem wordt omringd door een ensemble met percussie, harp, cello, altviool, klarinet en piano. Dit stuk vergt heel wat techniek en virtuositeit. Er is ook een passage met trillers over drie tonen, iets wat ik nog nooit gezongen had. Dan is het wel handig als je de componist om meer uitleg kan vragen."

Voor dit veeleisende werk moet de zangeres stevig in haar schoenen staan en hier zijn weer heel andere vaardigheden vereist dan om de liederen van Berg en Strauss te zingen. Hoe houdt Elise Caluwaerts haar stem in topvorm? "Professioneel zingen is zoals topsport", zegt ze. "Dat betekent dat je de stem niet mag vermoeien: niet roken, geen alcohol drinken en niet laat gaan slapen, het hoort er allemaal bij. Je moet altijd met je stem rekening houden. Daarnaast heb ik één keer per maand ook nog contact met mijn stemcoach. Zo wil ik blijven leren."

Tom Eelen

▲ "De avondschemering en alles wat er gebeurt tijdens de nacht, het spreekt nog steeds tot de verbeelding".

- Cd *Nightfall* via elisecaluwaerts.com
- Het programma van de cd *Nightfall* wordt gebracht op 12 oktober in Museum Dhondt Dhaenens in Deurle - www.museumdd.be; op 13 november in de Aula Toots in Evere - www.everna.be; op 5 december in de Academiezaal van Sint-Truiden - www.debogaard.be; op 7 december in de Schipperskapel in Brugge - blog.shakalaka.be en op 13 december in het CC Het Gasthuis in Aarschot - www.hetgasthuis.be
- Concert met het Spectra Ensemble met werk van o.a. Serge Verstockt en Filip Rathé STUK Leuven op vrijdag 24 oktober - www.festivalvlaamsbrabant.be